

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. šek. rač. 11.153. Telefon 3112

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO LITIJA je zborovalo 21. maja v Stični na Dolenjskem. Kljub slabemu vremenu je prišlo učiteljstvo iz dolenjske strani, častna pa je bila udeležba tudi iz Zasavja.

Takoj po prihodu jutranjega vlaka smo se zbrali v stiški ljudski šoli, ki nam jo je dal na razpolago šol. uprav. tov. Lazar.

Pedagoški del zborovanja je bil posvečen hospitaciji v I. a. razredu pri tov. B. Vidi Tauferjevi, naši priznani pesnici. Razvijala nam je Župančičevega »Cicibana«. Ob zaključku pa so nam mali deklamatorji prednašali bogat program pesmic, ki so se jih spretno naučili v tem šolskem letu. Spoznali smo, da uporablja tov. Tauferjeva pri svojem pouku sodobne pripomočke: ilustriranje, ritmične gibe itd. Za ljubeznivo prizadevanje smo nagradili z aplavzom tako našo kolegino kakor tudi njene šolarke, malčkom pa smo dali tudi majhen posladek — bonbončke.

Zatem se je vršilo stanovsko zborovanje. Predsednik tov. Župančič je pohvalil navzoče, ki jih tudi vremenske neprilike niso ustrašile. Predstavil je zastopnika oblastev sreskega podnačelnika g. Bogomirja Deva iz Litije. Težko obolelu tov. Riglerju, šol. uprav. v Jevnici smo sporočili naše pozdrave in želje k skorajšnjemu okrevanju.

Stoje smo poslušali pietetne besede za pravkar umrlim slovenskim pisateljem Ivanom Lahom, ki se je udeleževal tudi kot mladinski pisatelj, s svojimi »Vodniki in preroki« pa je našel pot v šolske in učiteljske knjižnice. Ob zaključku žalnih besed, ki jih je spregovoril predsednik tov. Župančič, smo vzklili »Slava!«

Pregledno sliko o stanju v organizaciji in seji glavnega odbora v JUU v Beogradu, ki je bila sredi maja, je podal tov. predsednik. Tajnik tov. Trošt Fran je čital dole dopise.

Živahna debata se je razvila okrog vprašanja Mladinske matice in dopisa glede povečanja mesečnih števk. Več debaterjev je bilo proti razširjenju »Našega roda«. Drugi pa so izrekli željo, naj delujemo vedno za napredek naših edicij. Glasovanje je izpadlo za predlog odbora Mladinske matice in smo s tem dokazali, da razumemo važnost dobre mladinske literature in upoštevamo njen napredek.

Tajnik tov. Trošt je prečital članek iz »Učiteljskega tovariša«, ki ga je napisal naš predsednik tov. Župančič, kako delujejo bratje Hrvatje za svoje socialne koristi.

Tudi naš zbor se je izrekel, naj bi tudi naša sekcija dosegla 25 % znižanje pri zdravilih za vse člane ljubljanske sekcije JUU.

Tov. Mihelič Ivo s Krke pa je še dodal, naj bi sekcija dosegla znižanje za zdravljenje v sanatorijih (na primer v Šlajmarjevem domu in podobno).

Blagajnik tov. Kopriva Janez je pohvalno omenjal uvedbo šolskih poverjenikov. Kažejo se že ugodne posledice, članarina prihaja bolj v redu, kakor doslej. Tov. Kopriva je v odprtosti gospodarskega poverjenika tov. Kolenca priporočal včlanjenje v naših gospodarskih ustanovah, zlasti v Učiteljski tiskarni.

Odbornica tov. Kovičeva je poročala o akciji Doma Učiteljic, ki si je kupil že stavbišče. Pripodča pristop k zadrugi, ki bo postavila učiteljicam prepotraben dom.

Na zboru smo razpečali tudi več knjig tov. Menceja, ki jih je izdalo založništvo Pedagoškega tiska.

Zanimivosti iz vsakodnevnega življenja so prinesle slučajnosti.

Z ugotovitvijo, da smo imeli plodno zborovanje, ki je poteklo v razumevanju za naše šolske, prosvetne in stanovske zadeve, smo zaključili razprave.

Po skupnem kosilu smo si še ogledali nekaj stiških zanimivosti: samostan, samostansko mesnico, delavnico stiškega Aerokluba, ki ga vodi naš član in odbornik tov. Lado Ambrožič. Na povratku nas je zalilo nebo iz polnih golid, sredi pota smo morali vedriti pri tov. Verbiču, pa smo si še kljub temu ogledali Rojčevo tovarno likerjev poleg koldvora.

Jupiter Pluvius nam je preprečil nameravani izlet na Polževo.

Jože Župančič, preds. Trošt Franjo, taj.

VIII. banovinska skupščina

Jugoslovenskega učiteljskega združenja — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

bo v dneh 11. in 12. julija 1938. v dvorani Delavske zbornice na Miklošičevi cesti v Ljubljani

Dnevni red:

Dne 11. julija:

1. Ob pol 10. uri: Verifikacija delegatov pred vhom v zborovalno dvorano.
2. Ob 10. uri: Otvoritev skupščine in nagovor predsednika.
3. Razgovor o tehničnem delu skupščine.
4. Volitev odsekov.
5. Tajniško poročilo.
6. Račun za poslovno leto 1937./38.
7. Ob 14. uri: Seje odsekov v prostorih sekcije JUU.
8. Ob 20. uri: Nadaljevanje skupščine: poročila odsekov.

Dne 12. julija:

Ob 8. uri nadaljevanje skupščine.

Jugoslovensko učiteljsko združenje — sekcija za dravsko banovino v Ljubljani.

Metod Kumelj s. r.,
predsednik.

Drago Supančič s. r.,
tajnik.

Obmejnim učiteljskim društvom

Sreska učiteljska društva Dravograd, Maribor, levi breg, Sv. Lenart v Slov. gor., Ljutomer, Murska Sobota in Lendava, prosim nujno:

1. Vrnite mi statistike odtujene zemlje! Učiteljski zbori posameznih šol, ki še teh statistik niste izpolnili, storite to takoj, pošljite svojim društvenim predsednikom, ti pa čim prej meni!

2. Društveni obmejno-šolski poročevalci navedenih, pa tudi ostalih društev, pošljite mi vsaj do 3. julija t. l. kratko pregledno situacijsko poročilo o stanju tamošnjih ob-

mejnih in manjšinskih šol in o značilnih narodnostnih pojavih ter v zvezi s tem predloge za obmejno in manjšinsko-šolski odsek naše sekcije. Poverite vaše delegate posebej, da sodelujejo po možnosti tudi pri seji našega odseka ob priliki naše letošnje banovinske skupščine!

Oboje smatrajte za važno in nujno zaradi priprave na našo banovinsko skupščino!

Za obmejno in manjšinsko-šolski odsek dravske sekcije JUU — poročevalec:

Vauda Mirko, učitelj,
Šmarjeta ob Pesnici.

VAUTANZ

= JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO LITIJA javlja članom: Na našem zborovanju smo sklenili, da bomo v tem letu pred zaključkom šole hospitalirali na bežigradski ogledni šoli v Ljubljani. Predsedstvo se je obrnilo na vodstvo poskusne šole, pa je prejelo odgovor, da letos tam še ne sprejemajo hospitacij.

Hospitante bodo sprejemali šole s 1. okt. 1938. v skupinah po največ 25 udeležencev.

Prijave za jesensko hospitacijo bomo sprejemali na 1. zborovanju v prih. šolskem letu, ki bo predvidoma v septembru na litij-ski strani našega sreza.

Vse dolžnike prosimo, da uredijo zaostanke na članarini — v izogib posledic!!! — pred odhodom na počitnice — t. j. vsaj prve dni v juliju.

Prijetne, zdrave počitnice — vsem članom!

dir. NOVČE sp. ...

= ČLANOM JUU SRESKEGA DRUŠTVA MARIBOR LEVI BREG. Ker se niste odločili za 6. zborovanje v juniju t. l., se to ne vrši, zaradi česar Vas prosim sledeče: 1. Članarinski dolžniki(-ce), poravnajte zaostalo članarino brezpogojno najkasneje prve dni v juliju t. l. — 2. Vrnite mi še tekom junija anketne pole in statistike o odtujeni zemlji. — 3. Sporočite mi še tekom junija morebitne aktualne predloge za banovinsko skupščino, tudi predloge za poživljeno delo v našem društvu za l. 1938./39., da bomo vedno pri odločanju, delovanju in odgovornosti udeleženi vsi! — Prijetni počitniški oddih želim vsem in tovarišje pozdravlja predsednik.

— Maturanti ljubljanskega učiteljskega iz l. 1928. bodo proslavili svoj 10-letnico dne 9. julija t. l. V svrhu točnega dogovora se bodo zbrali istega dne ob 10. uri dop. v restavraciji »Slamič« na Gosposvetski cesti.

dir. ...

Počitnice so tu

Šolsko leto se je nagnilo h koncu — počitnice so tu. Trdo in težko delo je bilo, posebno so ga čutili oni, ki so imeli v razredih 60, 70, 80, 90 ali celo 100 otrok, kakor vsi tisti, ki so poučevali na najnižje organiziranih šolah. Za vse je bil 10 mesecev trajajoč delavnik, za mnoge res le delavnih. Pomislimo na one tovariše, ki delujejo na najoddaljenejših enorazrednicah. Ti niso imeli delavnika le v šoli, temveč tudi izven nje. Delali so brez počitka in brez razvedrila. Za odpočitek ne zadostuje telesni, temveč mora biti istočasno duševni počitek.

Noben stan ne zahteva toliko zbransti celega človeka, kakor naš. Ne zadoštuje pridobljeno šolsko znanje, učitelj se mora vedno izobraževati. Zasledovati mora pedagoško-metodični razvoj, kakor tudi gospodarski, tehnični in socialno stran življenja. Ni mu dovolj ozka poklicna naobrazba, zasledovati mora tako rekoč ves tehnični, kulturni in gospodarski razvoj. Da more svojemu stremljenju zadostiti, mora imeti poleg sred-

stev tudi čas. Dober učitelj porabi ves dan za svojo službo. Pet ur dopoldne za delo v šoli in ostali čas za pripravo in nadaljnji študij. Delo v šoli zahteva zbranega, zdravega in pri-sebnega človeka, terja vso pozornost in vse živce. Učitelj mora obvladati snov in učence. Obvladuje jih z zanimivim poukom in z disciplino, katero doseže s svojo energijo, voljo in pozornostjo. Dolgotrajna pozornost in zbranstvo utrujata živce. Zato prihaja učitelj iz šole zdelan. Posebno velja to za živčno slabe. Kako utrjuje šolsko delo, priznavajo starši sami, ko pravijo, da komaj čakajo, da odide deca v šolo, ker jih težko obvladujejo in še težje prenašajo njih krik. In starši imajo komaj par otrok. Kaj bi rekli, če bi jih imeli 50 do 80? Učitelj je zaposlen tako intenzivno, da nima proste niti minute. Vedno mora paziti in sodelovati.

Duševno delo utrjuje bolj kot telesno. Toda vsakdo rad opravlja svojo naporno službo. Veselje ima takt, ko vidi kako napredujejo deca pod skrbnim učiteljevim vodstvom. Če-

VSEBINA:

Krajevni faktorji.

VIII. banovinska skupščina.

Ob koncu.

Počitnice so tu.

Sedem let šolskega radia.

Kaj pravi češkoslovaško pedagoško mnenje

o našem »strnjenem šolskem delu«?

Se o pedagoškem tečaju v Ljubljani.

Nekateri teh. pripomočki v službi sod. šole.

Vprašanje o celibatu.

LISTEK: E. Adamiču so odkrili spomenik.

UČITELJSKI POKRET: Počitniški tečaj.

— Naš počitniški tečaj. — Nekaj števil

iz gospodar. in soc. statistike Slovenije.

Splošne vesti. — Kaj vse pišejo. — Učiteljska tiskarna. — Stanovska organizacija

JUU. — Šolski radio.

prav je naša služba naporna, bi ne smeli biti z njo nezadovoljni. Vsakdo mora priznati, da je v primeri z mnogimi drugimi poklici vendarle lepa. Res je, da je učitelj tisti uradnik, ki mora v vsako najbolj oddaljeno in zapuščeno vas; res je, da mora stanovati v ne-zdravih prostorih, res je, da je v razredu v nezdravem zraku izpostavljen vsem mogočim boleznim, posebno jetiki in revmatizmu, kar dokazujejo številni smrtni primeri učiteljev. Vse je res. Toda prišel bo čas, ko se bodo tudi ti nedostatki zmanjšali ali odstranili. Upajmo, da bodo zidali bolj zdrave, zračne in sončne razrede in sobe; upajmo, da se bodo uredile razmere glede službovanja v oddaljenih in težkih krajih; upajmo, da se bodo življenjske razmere nekoč izboljšale.

Ali smo kdaj pomislili, da ima učiteljski poklic tudi lepe strani in da je stanovska organizacija priporila že marsikatero olajšavo? In najlepše kar imamo — so naše počitnice. Niso radi nas, so radi mladine, da se telesno in duševno opomore od napornega šolskega dela. V naprednih državah so počitnice še daljše. Z mladino smo jih deležni tudi mi, da si z mladino vred odpočijemo in telesno okrepimo. Porabiti jih moramo smotrno; počitnice morajo biti v prvi vrsti namenjene okrepitvi — telesni in duševni. To morajo imeti pred očmi vsi. Koliko manj obolelih bi bilo med učiteljskim, če bi počitnice uporabljali res za počivanje. Žalibog je to radi gmotnega stanja učiteljstva v današnjem času težko izvedljivo. Letovanje je za učitelja predrago. Da bo pa možno, je treba resneje misliti na učiteljske domove, kjer bi učiteljstvo ceneje letovalo. Poštni uradniki imajo svoje okrevališče na morju v Kastel Lukšiču, kamor potujejo vsako leto poštni uradniki iz vse države. Kakor nekaterim prija morje, koristijo drugim planine. Zato zidajo poštni uradniki planinsko okrevališče na Pohorju. Žalibog sta domova premajhna, da bi mogla sprejeti vse uradništvo. Učiteljstvo Slovenije bi samo potrebovalo dva doma, enega na morju, drugega v planinah. Cene v teh okrevališčih bi morale biti primerne gmotnemu stanju učiteljstva, da bi jih mogli obiskati vsi učitelji. Družine bi morale biti deležne še prav posebnih ugodnosti. Po prizadevanju društva za postavitev obmorskega učiteljskega doma v Omišlju in posebno po prizadevanju tovariša Kocijančiča je zamisel pred realizacijo. Društvo še vedno nima dovolj sredstev, ker je delež previsok. Delež bi se mogli znižati, če bi pristopilo čim več ali vse učiteljstvo. Baš tako bi bilo potrebno okrevališče na planinah na Pohorju ali na Gorenjskem. Učiteljstvu bi bilo omogočeno obiskati morje ali planine. Kakor je vsem dobro znano, si učitelj težko privoščiti počitek v letoviščih, ker stane dnevna oskrba najmanj 50 din, t. j. 1500 do 2000 din mesečno. To so za nas previsoki izdatki, ker jih ne zmoremo. V poštnem domu v Kastel Lukšiču stane dnevna oskrba ca. 25, t. j. 750 din mesečno. To vsoto bi zmogel marsikdo.

Opozoriti hočemo še na eno perečo točko. Učitelj seznana mladino z lepoto in običaji naše domovine. Da more uspešno vzgajati mladino, mora najprej sam poznati domovino. Primerno bi bilo, da pristane oblast na eno brezplačno potovanje v počitnicah. Na ta način bi moglo učiteljstvo spoznati lepote in zanimivosti naše države in z njimi seznaniti svoje učence. Sam vem, da morem izčrpno pripovedovati le o onem, kar sem sam videl. Vsakdo bi med šolskim letom prijavil svoje potovanje, nakar bi dobil brezplačno vozovnico. Misliti bi morali tudi na študijska potovanja v inozemstvo. Taka potovanja uče človeka in veže pedagoške raznih držav.

Počitnice so tu! Pomislimo, koliko uradnikov čaka na nje in kako bi bili zadovoljni, če bi dobili svoj dopust baš na lepši čas — julij in avgust. Zato ne iščimo vedno nekih prednosti pri drugih stanovih, temveč priznajmo, da jih imamo tudi mi. Imamo naše počitnice. Pričakujemo jih z veseljem. Vsi pa pomislimo, da morajo služiti naši okrepitvi. Porabimo jih v dobro duševnega in telesnega zdravlja. Da bi južno sonce in prekrasne planine pregnale vse težke skrbi in vrnile izrabljene moči ter veselje do dela — želi vsem tovarišem

—a—

Sedem let šolskega radia

Ze nekaj let prištevamo tudi radio med najmoderneje učne pripomočke nove šole. V mnogih državah je radio obvezno uveden učni pripomoček, in nujna posledica tega ukrepa je, da ima prav vsaka šola svoj radio-aparat. Tudi naše stremeljenje mora iti za tem; kajti ko bo pri nas imela vsaka šola svoj radio, takrat bodo tudi naše šolske oddaje dosegle ono višino, ki je taki ustanovi nujno potrebna. Toda kljub skromnim začetkom so naše šolske oddaje v teku let žele večkrat prav lepa priznanja in pohvale. In sedaj, ko mineva že sedmo leto šolskega radia je prav in potrebno, da se ozremo nekoliko v preteklost, pregledamo izvršeno delo in sestavimo tudi program za bližnjo bodočnost.

Na pobudo Prosветne zveze, takratne lastnice radio-postaje in s pristankom kraljevske banske uprave, je bil pri sekciji JUJ l. 1931. osnovan poseben odsek, ki mu je bila poverjena naloga voditi vse priprave in skrbeti za šolske oddaje. Po resnih predpripravih je »kukavica« v ljublj. študiju prvič zaku-kala v sporočilo šolski mladini, da se začenja tudi zanjo nova doba, ko bo lahko pred radio-aparatom poslušala mnogo poučnega, zanimivega in zabavnega. Res skromni so bili začetki, kajti le malo šol je imelo svoje aparate, toda prav uvedba šolskih ur je dala pobudo, da je marsikatera šola nabavila svoj aparat, največ pa so pripomogli k uspehu in popularizaciji šolskih oddaj oni upravitelji in učitelji, ki so dali svoje radio-aparate na razpolago, da je smela mladina poslušati njej namenjene oddaje.

Tedensko sta prirejeni le dve šolski uri, toda kljub temu pomenja to letno povprečno 65 oddaj za šolsko mladino. In v sedmih letih je »kukavica« oznanjala že 455 krat tudi šolam njihove ure. Res veliko je to število, a še pestrejša vsebina raznih oddaj. Vrstila so se predavanja, šolski nastopi, reportaže in pokrajinske oddaje, slušne igre in glasbene produkcije, dvogovori, proslave in razgovori z učenci, vse, prav vse je poskušal odbor, da bi

dvignil pestrost oddaj, ki so namenjene šolski mladini, za katero je treba izbirati izmed dobrega vedno le najboljše. Če se pa to ni vedno posrečilo, je treba upoštevati dobro voljo, ki je vedno obstojala in tudi pripravljenost ustreči vsaki upravičeni pritožbi. Da bi odbor čim lažje upošteval želje malih poslušalcev, je bilo uvedeno tudi dopisovanje, a vsako leto ob začetku šole je bilo učiteljstvo pozvano k sodelovanju, in prav učiteljstvo je s svojim marljivim delom poleg ostalih sodelavcev največ pripomoglo k dvigu te veljavne ustanove.

Nastane tudi vprašanje upravičenosti obstoja šolskega radia. Po točnih poročilih ima približno 250 šol priliko poslušati šolske oddaje. Vsekakor lepo število, vendar je to komaj dobra četrtina vseh šol v Sloveniji. Če suponiramo še dejstvo, da nima menda niti ena meščanska in ne srednja šola radio-aparata, tedaj vidimo, da nam še mnogo manjka.

Spopolnitev šolskih oddaj je v interesu našega šolstva res nujno potrebna, toda misli je treba predvsem na zvišanje števila radio-aparatur. Če bi imele poleg vseh ljudskih šol tudi srednje in meščanske šole svoje aparate, tedaj bi se lahko mislilo na posebne oddaje za ljudsko, za nižjo in za višjo srednjo šolo. To pa je stvar bodočnosti in vprašanje naše delavnosti in tudi prizadevanja za spopolnitev šolskega radia, ki naj ne služi samo šoli, marveč postane, kot je to njegov namen, tudi najvažnejši faktor narodnega izobraževanja.

Kljub mnogim težkočam se je ta, za modernizacijo našega šolstva zelo važna ustanova vzdržala že sedem let in se je v primeri s skromnimi začetki zelo dvignila, a ne iz lastnih sredstev, marveč s podporo kr. banske uprave in radio-postaje. Da se bo pa mogla v bodoče spopolnjevati še nadalje in se dvigati čim višje, je odvisno le od tega, kako bo učiteljstvo razumelo in delalo za popolno uresničenje apela.

Vsaka šola imej svoj radio-aparat.

Kaj pravi češkoslovaško pedagoško mnenje o našem „strnjenem šolskem delu“?

Vodilna čl. pedagoška revija »Vestnik pedagogične« prinaša v svoji 4. številki E. Vrančevih »Osnov strnjenega šolskega dela v teoriji in praksi« (lanska SSM) in Jos. Dolgan-E. Vrančevega »Podrobneja učnega načrta«. Ocenjuje najpomembnejši reformator čl. šolstva univ. doc. dr. Václav Přihoda v Pragi. On pravi:

»Knjiga »Osnove strnjenega šol. dela« pomembnega slovenskega pedagoga E. Vranca, ki je pred 2 leti obiskal z ekskurzijo prof. G. Šiliha Češkoslovaško, presega po svoji vsebini slov. pedagoško literaturo. Študiral bi jo naj tudi pri nas. Avtor prikazuje v njej načrt strnjenega pouka, ne morda v koncentracijskem smislu, temveč z vidika globalnega pouka.

Uvod knjigi je napisal dr. Karel Ozvald, prof. pedagogike na ljubljanski univerzi. E. Vranec navaja najprej teoretsko utemeljitev strnjenega pouka iz sociološkega, psihološkega, pedološkega in didaktičnega vidika. Obširno tolmači pojem »totalnosti« z raznih stališč, posebno iz vidika družbene enotnosti, v razmerju do učenca, do učitelja in do učnih sredstev.

Nato kratko prikazuje razvoj strnjenega pouka pri Radkeju, Komenskem, Pestalozziju, Herbartu. Avtor navaja pregled koncentracij-

skih sestavov in dodaja primere koncentracije iz svoje začetne prakse v Studencih pri Mariboru. V poglavju o »delovne pouku« razmotriva E. Vranec o antinomijah (nasprotjih): racionalnost — iracionalnost, vezanost — svoboda, vodstvo — rast, statika — dinamika, aktivnost — receptivnost, metoda — osebnost. Zopet dodaja didaktične primere iz lastnega dela. Zelo zanimivo prikazuje prizadevanja za strnjeno šolsko delo v današnji pedagogiki (v Nemčiji, Švici, posebno pa Češkoslovaški). Izredno pozornost posveča pojmu globalnosti, kakor ga definiramo mi in pa Decroly.

Čisto pravilno se pridružuje tudi problemski in projektni metodi. Za nas je posebno zanimiv pregled globalnih prizadevanj v praksi iz vidika strnjenega šolskega dela pri Slovencih (Pibovec, Žerjav, Čiček in drugi). Temu teoretskemu razlaganju sledi podroben sestav po nekakih središčih zanimanja, ki so obdelani iz 5 vidikov: domoznanstvo, uč. jezik, elementarna izkustva, risanje, ročno delo, glasbena in telesna vzgoja.

Iz knjige se jasno vidi, da E. Vranec ni samo teoretsko, temveč tudi praktično prodiral v problem strnjenega pouka. Tu ne gre le za posnemanje dunajskega sistema, kakor bi morda kdo mislil pri površnem pregledu se-

valca, a slovenski glasbi najplodovitejšega skladatelja.

Pokojni Emil Adamič z UPZ v Bolgariji.

Ker je bil pokojnik prvotno sam učitelj, je razumel potrebe učiteljskega stanu. Vse njegovo vzgojno prizadevanje na učiteljskem je stremelo za ciljem, dati narodu res dobre pevce in pevske organizatorje. Na stotine in stotine slovenskih učiteljev dela danes na polju glasbe po njegovih nasvetih in z isto ljubeznijo, kakor jo je poznal on sam. S tem je pripravljaj UPZ dober naraščaj in danes lahko trdimo, da so vsi sedanji člani in članice UPZ njegovi učenci. Svojim učencem je kazal na pevske turnejah narod, njegovo življenje in njegovo pesem. Za nje mu ni bila pretežka nobena žrtev.

Tajnik UPZ je pri odkritju imel sledeč nagovor:

Spoštovana gospoda!

Pred velikim duhom slovenskega guslarja se klanja tudi Učiteljski pevski zbor — Emil Adamič. Tesna povezanost med pokojnim Adamičem in učiteljskim stanom je dala učiteljem-pevcem najboljšega vodnika in sveto-

le, ki sta ga napisala Vranec in Dolgan. Avtor-nega gledanja. Medtem ko je bila dunajska reforma osnovana na koncentraciji tudi v strnjenem pouku, najdemo pri E. Vrancu že strnjeni pouk iz globalizacijskega vidika. Češkoslovaškemu čitatelju se bo zdelo, da sta imela naša teorija in praksa, ki ju Vranec dobro pozna — odločilen vpliv na njegovo pojmovanje in poizkusno delo. Pač jasen dokaz, kako se pedagogika medsebojno koristno oploja brz ko se avtor približa svetovnemu razvoju. Edino to svobodno gledanje mu omogoča, da ustvarja svojstveni sistem, ki je utemeljen po strukturi njegovega okolja, v katerem dela.

Formalno je spis primerno razčlenjen. Avtor je prijatelj grafičnega ponazorjanja, s katerim hoče konkretno pribiti svojo misel. Čitatelj bo v knjigi našel množico zanimivih misli in drugih neposrednosti.

Misli, ki jih je tu navedel, je praktično uporabil v mnogih daljših spisih, posebno zanimiv je »Podrobni učni načrt za ljudske šole«.

Še o pedagoškem tečaju v Ljubljani

Ob čitanju vabil v našem stanovskem glasilu za udeležbo pri pedagoškem tečaju v letošnjih počitnicah v Ljubljani sem se spomnil na svoja prva službena leta, ko smo mladi učitelji sami mislili na izboljšanje pouka in vzgoje. Brez načrta in nasveta od katere koli strani smo iskali po knjigah rešitve, ki bi nas osvobodila okovov uglejane Herbartovske pedagogike. Zdaj se mi, da smo se pod vplivom stikov z drugimi narodi na obmejnem ozemlju, s poznavanjem naroda in njegovih obočin, približali novim učnim in vzgojnim načelom. Mnogo ovinkov smo napravili pri iskanju novih poti, mnogo sil smo v svojem mladostnem zaletu potrošili brez haska, vendar je bilo vse to potrebno. Kant pravi: »Samo volja k dobremu je absolutno dobro.« Tako je tudi z izobrazbo. Vrednost ima tista večna žepa po spoznanju resnice, ki gori v nas. Večno iskanje samega sebe, iskanje potov k vedno novim smotrom, je nenapisan zakon življenja, ki se mu pokori vsa priroda in tudi človek, ves tvarni in duhovni svet. Ali je mogoč postanek v toku življenja?

Nekateri tehnični pripomočki v službi sodobne šole

(Nadaljevanje in konec.)

Veliko šol si je v boljših časih nabavilo pisalne stroje. Na tak stroj natipka gospod upravitelj letno ca 200 dopisov in do 20 konferenčnih ter ostalih zapisnikov. Ves ostali delovni čas pa stroj počiva.

Danes in včeraj in še dolgo v jutrišnji dan tožimo in bomo tožili radi pomanjkanja dobrih in primernih učnih knjig. Prisiljeni smo loviti učno stvarino po vseh dostopnih virih. To gradivo si potem običajno zapišejo učenci v svoje dnevnik. Časa vedno primanjkuje, program je obilen, poglobitev v delo je najtežje dvomljiva, ker si morajo učenci snov takoj zabeležiti; korekture teh zvezkov so strah in groza vsakega učitelja. Učenci mažejo, hitijo in si nujno pokvarijo pisavo. Koliko papirja se s tem brez haska vsako leto uniči! Pa to spada že med narodno gospodarske probleme. So šole, kjer učitelj samo dik-tira, učenci pa pišejo do onemoglosti in krčev. Učitelj bi ne bil nič bolj obremenjen, ako bi po vsestranski poglobitvi z učenci v enoto, se-del sam za pisalni stroj, in po dogovoru z učenci, natipkal najpotrebnejšo vsebino radi orientacije pri ponavljanju. Na hektografu se da v 30 minutah doseči 50—60 ponatisov. V višjih razredih bi lahko razmnoževali učenci sami. Medtem bi imeli ostali učenci dovolj

le, ki sta ga napisala Vranec in Dolgan. Avtor-ja sta bila odlikovana z nagrado za najboljši jugoslovanski učni načrt za ljudske šole. V uvodu se avtorja naslanjata na moj pojem konsolidacije pouka, kakor sta ga spoznala v praksi naših reformnih šol. Tudi to delo priporočam v študij našemu učiteljstvu. V njem se jasno kaže iznajdljivost avtorjev in marljivost, ki spominja na Krieblov Zbornik o strnjenem pouku.

Obe knjigi, o katerih referiramo, sta dokaz živnega reformnega gibanja v Jugoslaviji, posebno pri Slovencih. Za čl. pedagogiko je razveseljivo to, da se je ustvaril živ pedagoški stik, ki zamore dati dragoceno smer tudi našemu delu. Spoznavanje in zblíževanje ne sme ostati samo enostransko. Václav Přihoda.

Pristašem in protivnikom strnjenega pouka pri nas priporočamo, da primerjajo Přihodovo mnenje s člankom Fr. Čička v »Slov. učitelju« št. 5./6. »Kakšna naj bo torej naša šola! Klasičen primer našega podcenjevanja!

Poslušam nekatere mlade tovariše, ki se trkajo na prsa, češ, mi že vse to znamo, saj smo se učili na učiteljskem. Tisto znanje kma-lu skopni in potem ostane duševna praznosta.

Priznatj pa moramo, da so taki samozadovoljneži redki. Ob predlanskem tečaju v Ljubljani smo videli dnevno preko 200 učite-ljev, ki so prišli gasiti duhovno žejo na tečaj, ne samo ob besedah predavateljev, temveč ob mislih, ki jih pove eden ali drugi izmed tova-rišev v pogovoru ali v debati, to je, v osebnem stiku z večnimi iskalci novih duhovnih oblik pridemo do novih spoznanj in novih pobud za nadaljnje delo.

Program predavanj na tečaju, ki je bil objavljen v listih, je sicer precej raznovrsten, toda iz vsega se vidi želja spoznati slovenskega človeka, njegov duhovni obraz, njegove življenjske prilike in iz teh spoznanj najti boljše načine vzgoje in pouka.

Vsak učitelj, ki se trudi ob rešitvi teh vprašanj, bo gotovo dobil na tečaju novih po-bud za svoje delo; zato bo gotovo tečaj dobro obiskan.

časa za skiciranje, ilustriranje, lepljenje in ostalo ponazorovanje enote. Ker je lahko tekst samo na eni strani, nalepijo učenci ves ilustracijski material na drugo stran. Take liste bi hranili otroci v registerskih mapah, kjer bi bili dobro pritrjeni. Med letom bi se taka delovna knjiga lepo in pregledno napolnila in bi tvorila zaključeno celoto. Stroški? 100 pol gladkega brezlesnega in močnega pa-pirja stane največ 20 din. Na leto bo potreboval vsak otrok največ 50 do 70 pol. Pola kopirnega carbon papirja za matrice stane okoli 1,5 din in zadošča za vsaj 30 matric. 4 metre dolga hektografska koža velja 70 din. Za eno šolsko leto popolnoma zadoščata 2 koži. Registerske mape so po 2 din, vse računano po cenah na drobno. Potreben je še luknjač za pritrjevanje listov v mape. Naj vsak za svoje potrebe preračuna stroške in potrato časa za ta način, in stroške za zvezke po dosedanjem načinu v šolskem letu. Samodelavnost učencev s tem ne bi bila prav nič okrnjena, smisel za estetiko in za red pa se moreta poglobiti. Izognemo se tako tudi goz-du debelih pravopisnih in smiselnih napak, ki so strah slehernega razrednika in morejo postati celo predmet spodbijanja vsakega predstojnika, če je pikolovec. Ako uvedemo to razmnoževalno prakso, moremo zahtevati od otrok tudi bolj skrbno in počasi spisane neizogibne šolske in domače vaje. Ali ni baš divjanje pri pisanju ena izmed velikih ovir pridobiti si čitljivo individualno pisavo? Zad-njo trditev podpišejo vsi naši akademiki, ki imajo nečitljiv rokopis, z obema rokama.

Prve dotacije za novo proračunsko leto že prihajajo na naše šole. Upravitelji si be-lijo glave, kako bi jim iz malega zrastle ve-liko. Pri administraciji in kroženju javnega denarja se vse preveč poudarja štednja, šted-nja, štednja, premake pa racionalna in ekono-mična porazdelitev in poraba razpoložljivega denarja. Daleč za zvanečim utripom sodobno-sti caplja naša šola in štednja v nepravem času in na neprimernem koncu je njena za-nesljiva zavora.

L. P.

Pomladne novosti za dame in gospode

priporoča po
nizkih cenah trvdka

IGN. ŽARGI, Ljubljana
Sv. Petra cesta šte. 11

KOŠAK . Gostilna
Slaščičarna.
L J U B L J A N A
n a s p r o t i p o š t i
se priporoča cenjenemu učiteljstvu

Vprašanje o celibatu

Klic mlade tovarišice.

Po vseh znakih sodeč se zdi, kakor da je vprašanje celibata zaspalo. Nikjer se več ne piše o njem, ženska društva so umolknila, na učiteljskih zborovanjih se ga komaj omenja in celo na velikih skupnih zborovanjih je postavljen celibat med drugovrstne naše zadeve. Skratka borba za ukinitve celibata je popolnoma prenehala. In vendar je to vprašanje za nas življenjske važnosti, ker odloča usodo mnogih koleginj in zmanjšuje vrednost vseh učiteljic. Spočetka se tega nismo niti zavedale, ker se nam je zdelo neverjetno, da bi mogla taka določba ostati v veljavi. Zakaj bi si ne smele iskati življenjskega druga po srcu? Kdo mi sme kriviti pravice do sreče, če izpolnjujem vestno vse dolžnosti? In vendar se je to zgodilo. Že skoraj leto dni visi nad nami ta Damoklejev meč, ki vedno bolj grozi. V teh mladih pomladanskih dnevih, ko tako jasno čutim, da sem del cvetoče narave, da so se vzbudile tudi v meni vse sile, da bi vzbrstele v sreči, tedaj mi zaska v razum temna misel, ne smeš biti živo bitje, za kruh moraš prodati svojo srečo in svoje srce. Ne smem užiti

vati pomladi in jesen mi mora biti nerodovitna. Kdo ima korist od tega? Kje so oni, ki so nastopili službo, ker se jim je umaknila srečna koleginja, ki je našla moža, kateri more ustanoviti družino brez njene materialne podpore. Brezposelnost se z odredbo o celibatu ni zmanjšala. Tudi šolsko delo ni z njo pridobilo, ker tudi to je uspešnejše čim več toplote in zadovoljstva je v njem. Toda kako naj bo človek zadovoljen, ki je zaprt v svojo celico? In vendar: kje je rešitev? Ali naj si same poiščemo izhoda, onega polovničnega, ki bo utešil naše prekipevaljoče sile?

Kaj pravite tovarišice? Ali ni čas, da se zganemo same? Nobenega zborovanja ne bi smelo biti, kjer se ne bi oglasile za zahtevo, da se celibat ukine. Vsa društva pri katerih sodelujemo, moramo pridobiti za to, da nam pomagajo. Prepričati moramo vso javnost.

Ne zanašajmo se na druge. Vsaka izmed nas mora takoj na delo. Življenje nas je pahnilo v borbo za kruh, pokažimo, da se znamo boriti tudi za svojo srečo!

živinska krma 10, fižol in leča 3,5, ali po banovinski statistiki iz l. 1931. od 381.752 ha zaseva 58 za prehrano, 41 za krmo, 0,85 za industrijske rastline, 0,15 % za ostale.

Slabi talni pogoji in prenaseljenost so tudi krivi, da ne napreduje naša živinoreja vsaj na predvojno višino. Tako je v naši banovini

nad 35 tisoč kmečkih gospodarstev brez vozne živine.

Zelo podobno učinkuje v vinogradništvu dejstvo, da je večina vinogradov last nekmetov. Naravna posledica je, da naša vas svojega prebivalstva ne preredi, marveč ga mora izseljevati, oziroma je zapisano zadolževanju in propadanju. Dejansko smo Slovenci zadnja desetletja dajali ves višek prebivalstva v tujino, propadati pa je začel naš kmet, ko izseljevanje ni bilo več mogoče, predvsem v letih svetovne gospodarske krize, ko je zastala tudi industrializacija dežele.

Nujnost industrializacije

se je za dravsko banovino pokazala že davno pred povečano konkurenco drugih agrarnih dežel, vendar pa se v Jugoslaviji naša agrarna pasivnost občuti vedno bolj, Slovenija vedno več hrane uvaža, manj izvaža. Že s tega vidika je treba poudariti tudi nevarnosti, ki jih krije krivična davčna obremenitev Slovenije. Računati moramo, da je po poročilu Privilegirane agrarne banke v dravski banovini nad 42.000 kmetij prezadolženih, ki dolgujejo nad pol milijarde dinarjev. Dalje se mora tudi pri davčni politiki upoštevati dvig prebivalstva, čigar gostota se je povečala v desetih letih pred krizo od 65,13 (leta 1921. do 1931.) na 70,32 na kvadratni kilometer in znaša zdaj 76 proti državnemu povprečju 56. Že leta 1931. pa je padla zaposlitev v trgovini in prometu od 8,37 na 5,79 % ter v poljedelstvu od 63,17 na 60,93 % (pred vojno 66,8).

Dejstvo davčne preobremenitve

je dovolj dokazano, če navedemo le nekaj števil iz statistike državnih in samoupravnih dajatev. V primeri z ostalimi pokrajinami je plačal leta 1935. vsak prebivalec:

v dravski banovini: državnih davščin 812 dinarjev, samoupravnih 244, skupaj 1056 din; v ostali državi: državnih davščin 441 din, samoupravnih 139, skupaj 580 din.

Slovenija ne more po tej poti dalje, če nočemo, da se spremeni iz bogate pokrajine v žrtev tujega kapitala ali pa v najbolj siromašno deželo Evrope. Da je ta nevarnost že tu, o tem ni dvoma, kajti to nam dokazujejo že tudi demografske statistike, ki kažejo, da se naš naravni prirastek prebivalstva od leta do leta manjša. Po znanih podatkih se je gibalo prebivalstvo zadnja leta takole:

štetje l.	vsa država	Slovenija
1921.	11,984.911	1,037.838
1931.	13,934.038	1,120.549
1936.	15,173.608	1,192.068
1937.	15,400.177	1,200.848
v odstotkih	28,5 %	15,7 %

Leta 1923. smo dosegli na tisoč prebivalcev Slovenije 30,4 rojstev, l. 1936. le še 23,03. Leta 1934. je bil državni indeks 31,5 (ponekod 44) rojstev. Po novejših statistikah je razmerje za Slovenijo še neugodnejše. Da so vzroki tega padanja števila prebivalstva pred vsem gospodarski, ne moremo dvomiti.

Letopis Osrednjega higienskega zavoda navaja za to trditev dosti tehtnih dokazov. Kmetijska bruto - proizvodnja banovine daje skupno 1045 milijonov dinarjev ali za 720 tisoč ljudi po 1450 din letno. — Čisti dohodek pa je polovico manjši. Industrija izplača na mezdah letno 900 milijonov dinarjev ali trikrat toliko na osebo kot dobi kmet, a še to ne dosega življenjskega minimuma. Pomanjkljiva hrana, slaba stanovanja in poslabšane socialne razmere zlasti neugodno vplivajo na razvoj otrok, ki so po večini za svoja leta šibki in slabo razviti. Marsikje je ljudstvo zelo obubožano in si ne more več privoščiti najpotrebnejše hrane.

Učinki krize.

Rodnost je padla od 30,2 % v letu 1921. na 23,05 v letu 1936. Že v letih krize je padla na 23,2. Dočim znaša padec rojstev od 1921. do 1930. eno devetnajstino, padec znaša od 1931. do 1935. že eno petino. Padec rojstev ni v podeželskih krajih nič manjši kot v mestih. Prej je — kakor povsod — tudi pri nas naglo padala umrljivost, tako od 1921. do 1930. za eno tretjino, od 1930. do 1935. pa le za eno sedemnajstino. »Objektivna razlaga se skoraj ne more ogniti vtisu, da je vendarle gospodarska stiska v neposredni zvezi z obema pojavoma... Najslabši kraji so Dolenjska in Prekmurje ter Štajerska. V teh krajih se je celo povečala umrljivost.

Slovenija je postala globoko pasivna, kar se ji mora smiselno priznati tudi v dobi državnega načrtnega gospodarstva s tem, da se ji nudijo predvsem davčne olajšave in izdatna gospodarska pomoč.

Pravične zahteve do države in nujna pomoč Slovenije pa nam narekujejo neizprosno skrajno odločnost na poti do večjega razmaha gospodarske delavnosti na ozemlju dravske banovine tako glede zasebne kakor tudi javne podjetnosti. Za Slovence sledi iz spoznanja sedanjega kritičnega stanja še posebna dolžnost, da storimo vse, kar je v naši moči, da bi se ta neugodni razvoj našega gospodarstva čimprej ustavil.

Po »Trgovskem listu«.

Učiteljski pokret Počitniški tečaj

Kakor je bilo naznanjeno že v prejšnji številki »Učiteljskega tovariša«, se bo vršil letos po naši banovinski skupščini dvodnevni tečaj »Učiteljskega pokreta« s sledečim sporedom:

1. Otvoritev po predsedniku sekcije.
2. Naš program.
3. Naša pot.
4. Praktič. izsledki našega dela v razredu.

Naš počitniški tečaj

Čemu se bomo sestali?

Leto dni je preteklo odkar smo pristopili k sistematičnemu izvajanju našega programa. Ugotoviti moramo, da zaradi vedno širšega kroga članov in simpatizerjev našega pokreta, ne pozna prilično število teh naš program in naše končne cilje; zaradi tega so tem tudi čisto nerazumljiva naša pota in naše metode dela, kar se je posebno pokazalo pri izpopolnjevanju letošnjih anketnih pol. Poleg tega so se pokazali razni tehnični nedostatki in pomanjkljivosti, ki so uspešen razvoj dela tekom leta ovirali. Da se v bodoče izognemo vsemu temu, je nujno potrebno, da se sestanemo.

Naša — rekli bi — usoda je v tem, da smo razkropljeni širom Slovenije in da imamo le redko priliko, da se sestanemo in med seboj pogovorimo. Več glav več ve in več oči več vidi. Objektivna samokritika je najmočnejši korak in prvi predpogoj k odstranitvi nedostatkov in napak pri delu. Vsak posameznik bo iz svojih dosedanjih izkušenj doprinesel ono, kar je potrebno za čim jasnejši in točnejši program dela v bodočem letu, ki naj postane tako proizvod in last nas vseh.

Na dnevnem redu je poleg ostalega še razpravljanje o »preiskavanju prehranljivosti naše mladine« in »preiskavanju njene inteligentne stopnje«. Je to dvoje poglavlje, ki bosta tvorila glavno težišče našega dela v bodočem letu. S tema dvema poglavjema bomo orali pri nas ledino, zato so metode tega dela večini tovarišev(-ic) neznane, saj o tem nismo

5. Preiskovanje inteligentne stopnje naših otrok.

6. Preiskovanje prehranljivosti naših otrok.

Tečaj se bo vršil v telovadnici gluhonemnice v Ljubljani, Zaloška cesta 5, nasproti bolnice v sredo in četrtek, t. j. 13. in 14. julija t. l.

Začetek v sredo, 13. julija ob 10. uri.

slišali ne na učiteljsku v času naših dijaških let in ne na naših počitniških pedagoških tečajih.

Posebej moramo opozoriti na zadnje poglavje, t. j. preiskavanje inteligentne stopnje naše mladine, in to z ozirom na pomen in delikatnost tozadevnega dela. Kakor smo bili pred leti še nesigurni glede izbire tozadevne metode, ki bi najbolj odgovarjala prilikam in razmeram, v katerih raste naša mladina, pa smo danes v tem pogledu že toliko na boljšem, da imamo na razpolago »Beograjsko revizijo Binet-Simonove skale za določanje inteligentne stopnje«, ki je nedvomno našim prilikam najbližja in katera bo služila za osnovo pri našem nadaljnjem delu. Preden pa pristopimo k temu delu, se pa moramo z metodo dodobra seznaniti. V to svrho bodo na tečaju danj teoretični napotki in praktični primeri z demonstracijami. Da bi bilo na tečaju čim tesnejše sodelovanje vseh, je želeli, da tovariši predelajo še pred tečajem knjigo dr. Borislava D. Stefanoviča: »Merenje inteligencije za uputstvom za upotrebu beograjske revizije Binet-Simonove skale«. Knjiga se naroča preko Učit. tiskarne.

Vsem onim, ki še skeptično gledajo na naše delo in ne vidijo ogromen pomen tega dela za naše šolsko in izvenšolsko življenje, bo prikazal praktično uporabo našega dela v razredu priznani pedagoški praktik.

Naj ne bo nikogar iz naših vrst, ki bi se tečaja ne udeležil. Vodstvo pokreta bo preskrbelo cenena prenočišča in prehrano.

Nekaj števil iz gospodarske in socialne statistike Slovenije

Statistika prebivalstva.

Po velikosti obsega dravske banovine v Jugoslaviji 6,4 % vsega državnega ozemlja, po prebivalstvu pa ima celo delež 8 %.

Leta 1935. je imela 1.177.821 prebivalcev, 74,93 na kvadratni kilometer, in sicer v podeželskih okrajih 1.070.433, v avtonomnih mestih Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj pa skupno 108.388. Zivelo je v vseh 82,5 % mestih pa 17,5 % prebivalstva. Temu primerno so se delili po poklicih na teče glavne razrede: kmetje 690.561 ali 60,35 %, industrija in obrti 223.017 ali 19,49 %, upokoenci in rentieri 52.061 (4,55 %), javni uslužbenci in svobodni poklici 46.109 (4,03 %), promet 45.264 (3,96 %), trgovina 31.383 ali 2,74 %, rudarstvo in topilništvo 27.791 (2,43 %), vojska 6274, razni dinnarji 3702, nastavljeni den. zavodov 3651, ostali 14.485 oseb. — Prevladuje sistem malih krajev, tako da imamo 40 mest in trgov s po manj ko 1000 prebivalcev, a le 10 mest in trgov z nad 2000.

Zaradi razvite industrije in modernejšega, knjižnega gospodarstva in stroge uprave plačuje dravska banovina dosti več davka, kot bi po njeni površini mogli pričakovati. V splošni vsoti davčnih dohodkov države plačuje naša banovina 13,8 % (neposredni davki 250 milijonov), v vsoti davka na poslovni promet pa celo 18 % (približno 45 milijonov dinarjev). Da dobi od drž. dohodkov neprimeren manj kot pa prispeva, je razvidno iz razdelitve državnih razhodkov, največjo razliko pa trpi že vsa leta v omenjenem davku na promet, iz katerega tudi letos ne bo prejela več ko 2,9 milijona dinarjev. Vzrok za tako izrazito davčno preobremenitev in slabo dotiranje je še doslej napačno uvrščanje naše banovine med aktivne pokrajine, medtem ko je

dravska banovina agrarno pasivna pokrajina. Kmetijstvo in gozdarstvo dravske banovine imata po statistiki iz leta 1922. 1.600.000 hektarov zemljiške površine. Od tega je samo 51,63 % obdelane zemlje (njiv, vrtov, vino-

gradov, pašnikov), 42,65 % je gozdne površine in 5,72 % neobdelane površine. Od vseh 190 tisoč gospodarstev je bilo 160.000 gospodarstev zvezanih z zemljiško posestjo. Naša gospodarstva pa so bila večinoma drobna, pasivna posestva, kar kaže sledeča preglednica:

Štev. gospodarstev	površina	v %
23.700	po 0 — 0,5 ha	14,5
17.800	„ 0,5 — 1 „	11,2
22.400	„ 1 — 2 „	14,0
38.500	„ 2 — 5 „	24,1
33.700	„ 5 — 10 „	21,1
11.400	„ 10 — 20 „	11,4
5.000	nad 20 ha	3,7

Pod 5 hektarjev zemlje torej ima pri nas 63,8 odstotka gospodarstev ali 101.600 družin. — Po zanesljivih podatkih je bilo 60 odstotkov ali 131.000 družin poljedelcev, od teh pa 30.000 nesamostojnih, oziroma viničarjev.

Iz gornjih števil je razvidno: 1. agrarna prenaseljenost Slovenije, in sicer pride pri nas na 1 km² njivske površine 221 duš, v vsej Jugoslaviji le 180 (v Romuniji 140, Danski 37); 2. agrarna pasivnost Slovenije, ki jo še pojasnjuje razdelitev na gozd in polje, ker je gozda 691.000 ha, zemljišč pa le 836.000 ha, in 3. nerentabilnost našega kmetijstva, ta nerentabilnost seveda kot naravna posledica prevelike razdrobljenosti kmečke zemlje in premajhne rodovitnosti.

Navedene ugotovitve so tem pravilnejše, če upoštevamo, da je velik del zemlje, zlasti gozda, v veleposestniških rokah, dalje še to, da je veleposestniška površina 170.000 ha gozda večinoma last tujcev in da se agrarna reforma ni izvedla od kraja niti po določenem načrtu. Bistven in glavni pogoj za rentabilnost kmetijskega gospodarstva pa je — razen rodovitnosti zemlje — pridelovanje za trg. Da za trg naše kmetijstvo ne producira iz nobene kulture, je povsem razumljivo in to potrjuje tudi sledeče razmerje kultur, po katerem je bila njivska kultura razdeljena takole: žito in koruza 62 %, krompir in korenje 20,

— Dijaški internat Učiteljskega doma v Ljubljani sprejema prijave za bodoče šolsko leto do 15. julija t. l. V prošnji, kateri je priložiti zadnje šolsko izpričevalo, je navesti ime, poklic in bivališče staršev. — Podrobnejša pojasnila glede prehrane, oskrbe, pomoči pri učenju in glede plačilnih pogojev so razvidna iz prospekta, ki ga dobe cenjeni interesi pri upravi Učiteljskega doma v Ljubljani, Zibertova ulica št. 27.

— Tovarišem-maturantom iz leta 1928. Letos obhajamo desetletnico mature. V ta namen pozivam vse tovariše, da pridejo 3. julija

POČITNIŠKO POTOVANJE V BOLGARIJO.

Na razpis v »Učiteljskem tovarišu« se je prijavilo tako malo tovarišic in tovarišev, da smo primorani potovanje preložiti na prihodnje leto. — Ekskurzijski odsek pri sekciji JUU.

— Učiteljski dom v Ljubljani. Tovariši in tovarišice, ki v počitnicah posečate Ljubljano, oglasite se v Učiteljskem domu, Zibertova ulica št. 27, ki vam nudi prenočnino in če želite tudi prehrano pod najugodnejšimi pogoji. Spalnice so svetle, zračne in čiste. Na razpolago je tudi topla in mrzla kopel. Ljubeznjivi tovariši upravnik in njegova skrbna soproga vam bosta postregla, da boste zadovoljni za puščali dom, obenem pa odnesli s seboj prijeto zavest, da ste podprli »Našo, učiteljsko gospodarsko ustanovo«, za katero so zbirali naši zavedni predniki prispevke deset in desetletja, kakor zbirajo marljive čebelice med kapljico za kapljico.

Načelstvo.

— Dijaški internat Učiteljskega doma v Ljubljani sprejema prijave za bodoče šolsko leto do 15. julija t. l. V prošnji, kateri je priložiti zadnje šolsko izpričevalo, je navesti ime, poklic in bivališče staršev. — Podrobnejša pojasnila glede prehrane, oskrbe, pomoči pri učenju in glede plačilnih pogojev so razvidna iz prospekta, ki ga dobe cenjeni interesi pri upravi Učiteljskega doma v Ljubljani, Zibertova ulica št. 27.

— Tovarišem-maturantom iz leta 1928. Letos obhajamo desetletnico mature. V ta namen pozivam vse tovariše, da pridejo 3. julija

Kaj vse pišejo o učitelstvu, šoli, prosveti in JUU

— I Na učiteljske sprejemajo tudi učence meščanskih šol. Pod tem naslovom priobčuje »Slovenec« od 9. VI. sledeče: Prosvetni minister je na podlagi § 34. zakona o učiteljskih šolah in § 38., točka 9., finančnega zakona za leto 1938/39. predpisal pravila o sprejemnem izpitu učencev pri vpisu v I. razred učiteljske šole. Po teh pravilih se lahko za sprejem v I. razred učiteljske šole prijavijo učenci iz srednjih šol s položnim nižjim tečajnim izpitom in učenci meščanskih šol, ki so završni izpit položili z odličnim ali prav dobrim uspehom, in če pri tem izpolnjujejo pogoje § 35. zakona o učiteljskih šolah. Vsi učenci, ki so se prijavili za sprejem v I. razred učiteljske šole morajo biti predhodno zdravniško pregledani. Pri izpitu mora kandidat pokazati, da ima posluh za glasbo. Učenci, ki imajo poleg tega v glasbi že pouk ali poznajo teorijo petja ali znajo igrati na

kak instrument, imajo pri sprejemu prednost. Učenci meščanskih šol, ki se po zdravniškem pregledu pristopijo k sprejemnemu izpitu in ki bodo napravili tudi izpit iz glasbe, polagajo še pisnični in ustni izpit iz slovenščine ali srbohrvaščine in ustni izpit iz matematike. Sprejemni izpit se polaga pred izpitnim odborom, katerega predsednik je ravnatelj ali njegov namestnik. Za pisnični izpit iz slovenščine ali srbohrvaščine predloži predmetni učitelj deset nalog, izmed katerih izbere eno izpitni odbor pred pričetkom izpita. Čas za izgotovitev naloge sme trajati največ dve uri. Sprejemni izpiti bodo od 28. avgusta do 4. septembra zaključni. Po teh pravilih naknadni in popravljalni izpiti niso dovoljeni. Pravila so objavljena v današnjih »Službenih novinah« ter so dobila obvezno moč.

—l Številke in statistike o tako zvanem alkoholnem vprašanju v Sloveniji so naravnost pretresljive, enako kot številke o socialnih razmerah šolskih otrok, ki smo jih objavili v prejšnji številki.

Alkoholizacija Slovenije je 70 odstotna. Od 95 odstotkov naše šolske mladine je lani uživalo alkoholne pijače 67 odstotkov, otrok pijancev je 6,23 odstotka, 64,34 odstotka nosečih mater pije alkoholne pijače, 34,77 odstotka dojenčkom dajejo piti opojne pijače. Od 10 tisoč 848 pijancev v Sloveniji je 6807 družinskih očetov, izmed katerih je 93 odstotkov gmotno slabo stoječih, ki pa imajo skupno 31.690 otrok.

Od vseh otrok, ki so v šolskem l. 1936./37. obiskovali nižjo osnovno šolo, jih je zaostalo 21 odstotkov, med tem ko jih je v višji osnovni šoli zaostalo 11 odstotkov. Primerjajte šolske uspehe v vinorodnih z uspehi v nevinorodnih krajih; najlepše uspehe najdete v nevinorodnih krajih. Dejstvo je, da so nepopolni šolski uspehi največji tam, kjer je možnost vpliva alkohola na mladino največja. (»Edinost«, 11. VI.)

Najboljši trboveljski premog, suha bukova drva, bukove odpadke nudi trrdka

„KURIVO“ družba z o. z.

Tyrševa cesta 31 Telefon 34-34

—l Nova ureditev šolstva. Minister za narodno vzgojo Rust je po potovanju v Avstriji napovedal preureditev šolstva. Ljudske in glavne šole ostanejo nespremenjene. Srednje šole se preuredijo v višje šole (Oberschulen) in bodo imele v prvih štirih razredih enoten učni red, šele v višjih razredih se nato izvede ločitev v humanistično (sedanja gimnazija) in naravoslovno stroko (sedanja realka). Na visokih šolah se izvede sprememba, v kolikor jo tirja narodno-socialistični svetovni nazor. V letu 1939. se uvede začetek šolskega leta z veliko nočjo, kakor je urejeno v starem rajhu. Brezposelnost učiteljskega, ki je v Avstriji zaradi pomanjkanja šoloobveznih otrok naraščala, je omiljena s tem, da odide 1300 učiteljev poučevati v južno Nemčijo in Porenje. — Učiteljska oz. nadučiteljska mesta so razpisana v naslednjih krajih s pripombo, da morajo imeti prosilci izpit iz slovenščine: Okraj Celovec — dežela: Kapla na Dravi, Hodiše, Smarjeta v R., Ljubelj, Medgorje, Škofiče; Beljak — dežela: Domačale, Škočidol, St. Ilj, Ledince, Loče, St. Lenart pri Sedmih Studencih, Malošče, Marija na Zili in Rožek; Velikovec: Apače, Globasnica, Trušnje, Rinkole, Zvabek, Tinje, Srednja ves, Djekše, Kazaze, Galicija, St. Primož, Žitara ves, Dobrla ves, Vovbre in Zelezna Kapla. (»Domoljub«, 9. VI.)

—l O 25 letnici poljske šole, ki so jo praznovali na binkoštni ponedeljek, piše »Jutro« od 12. VI.

—l Nekdaj smo bili dijaki vsestransko upoštevan narodni faktor, saj so še danes načelniki vseh nacionalnih društev sami stari »dijaki«. Kakšna pa je danes mladina? Nič redkega ni, če prispejo v naša obmejna mesta absolventi slovenske univerze, ki se v obraz rogajo narodni zaskrbljenosti obmejnih narodnjakov. Nekdaj smo take junake imenovali kukaviške kruhoborce, danes so to še samo potomci nesrečne internacionale. Stara suknja, novi gumbi... Videl in slišal sem srbske, bolgarske, italijanske in nemške otroke, ki naravnost fanatično ljubijo svoj rod in domovino. Ni mi pa znano, kje bi našel slovenskega učenca, ki bi se drznil, kakor oni Kočevčarček na slovenski šoli, ki je kar sam intoniral nemško pesem, da bi zahteval na primer na kaki nemški šoli v Kočevju slovensko pesem. To so le prazne sanje, ki se ne bodo nikdar uresničile. Kje le tičijo vzroki, da naša mladina nikdar ne nastopa radikalno narodno? Ali je morebiti vzrok v tem, da vsak odločen pojav kar v kali zatremo, ker se bojimo posledic? Morebiti je delni vzrok tudi v tem, da se tvorci naše kulture na deželi vse premalo od narodnega duha prepojeni pošiljajo v hude življenjske boje. Tudi mi smo se nekdanje vse drugo učili, samo ne to, kar bi med narodom najbolj potrebovali. Profesorji naj dajo več naši mladini, kakor so nekdanje sami dobili, in uspehi njihovih učencev bodo vidno jasnejši. Kje pa naj jemlje, če ni nikjer nabiral? Stara pesem... (»Proboj«, 28. V.)

—l Nova šola na Sv. Planini bo še letos zgrajena v ličnem domačem slogu. Šola enorazrednica bo stala z opremo vred okrog 200 tisoč dinarjev. O tem poroča »Jutro« od 14. junija v daljšem članku.

Učiteljska tiskarna

—t Ne prezrite! Kadar kaj naročite v Učiteljski tiskarni ali njeni knjigarni, odnosno podružnici v Mariboru, izpolnite ustrezno, pa boste hitro postreženi: napišite naročilo razločno, podpisite ga, navedite točen naslov: ime, kraj, pošta. Če naročite v imenu urada ali zavoda, pritisnite tudi štampiljko. — Kadar želite kako pojasnilo, ne prilagajte znakov za odgovor, pač pa opremiti vsa pisma, naslovljena na Učiteljsko tiskarno in knjigarno s predpisano znamko. Naročajo vedno več skupaj. Pri naročilih pod 5 din imamo izgubo radi poštne in drugih stroškov. — Uvažujte našo prošnjo, v vašo in našo korist.

—t Novi zadrudniki se sprejemajo vsak mesec na seji upravnega sveta in nadzorstva. Prijavite se čimprej svojem sreskemu poverjeniku ali pa naravnost Učiteljski tiskarni. Vsak zaveden učitelj, vsaka zavedna učiteljica naj bo zadrudnik in odjemalec. Drugi izkaz zadrudnikov po srezih bo zopet pokazal lep napredek. Stanovska zavest raste, boljša bodočnost se nam obeta. Vse kaže, da bo imela Učiteljska tiskarna na koncu leta najmanj 1000 zadrudnikov in zadrudnic. Vplačevanje zadrudnih deležev na obroke omogoči vsakemu pristop. Ne odlašajte — svoji k svojim!

—t Izpričevala o dovršeni osnovni šoli, o dovršeni višji ljudski šoli, letna izpričevala in potrdila o predčasnem odpustu iz šole dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne in Ljubljani in v podružnici v Mariboru. Novo je le letno izpričevalo, ostala tri so bila že prej v rabi.

—t Zbirko iger za šolsko mladino — 14 knjig — nudimo šolam in mladinskim organizacijam za znižano ceno 100 din, z glasbenimi točkami 150 din.

—t Papir v polah za koncepte in dopise naročite v zavojih po 250, 500 ali 1000 pol zaradi ugodnejših cen.

—t Ste že pristopili kot zadrudnik k Učiteljski tiskarni? — Ne odlašajte!

Ročne zemljevide, nalepljene na štiri-delno zložljivo lepenco s platnanim hrbtom, dobite v Knjigarni Učiteljske tiskarne po 11 din. Priročno in trpežno.

Stanovska organizacija JUU

Iz društev Poročila

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠOŠTANJ je zborovalo dne 28. maja t. l. v Šoštanju. Na sporedu je bilo poleg običajnega dnevnega reda in predlogov za banovinsko skupščino tudi še predavanje prof. Kolariča o slovenskem pravopisu.

V predavanju, kakor tudi pozneje v odgovorih na stavljena vprašanja, je g. prof. v poljudni obliki prikazal in razložil pereča vprašanja sodobnega našega pravopisa, za katerega najvišje načelo je, da je breznačeln, kar ravno povzroča učitelstvu v šoli nebroj težkoč. Članstvo je predavatelju za njegova izvajanja hvaležno.

V svrhu orientacije pred obema skupščinama je predsednik podal kratko poročilo o notranjem stanju naše organizacije.

Za banovinsko skupščino so bili predlagani in sprejeti sledeči predlogi:

1. zboljšanje materialnega položaja z ozirom na stalno naraščanje draginje;
2. materam učiteljicam naj se podaljša porodniški dopust;
3. iz prispevka za učiteljski pevski zbor naj se določi primerna podpora društvu mladinskih pevovodij;
4. za primer osemnedevne bolezni, ki so najštevilnejše, naj se ne zahteva zdravniško spričevalo, temveč le zdravniško potrdilo;
5. v »Našem rodu« naj se posveti več prostora realistični snovi in naj se uvede priloga za ženska ročna dela;
6. glede predloga, da se uvede 9. številka »Našega roda«, se strinjamo, če ostane pri tem številu knjig neokrnjeno;
7. izvaja naj se sklep, da se pritegne odboru Mlad. matice svet;
8. »Naš rod« naj točno izhaja v določenem terminu.

Robinšček Srečko, tajnik.

Mencej Martin, predsednik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO GORNJI GRAD je zborovalo dne 11. junija 1938. na Rečici ob Savinji. Navzočih 28 = 58 %.

Tov. predsednik najtopleje pozdravi predavateljico tov. Angelo Vode iz Ljubljane. V svojem situacijskem govoru o napredovanjih, o položaju poročenih učiteljic in zvišanju prejemkov, o učnih načrtih in ukinitvi razredov, kar bo imelo za naše prilike najslabše posledice. V nadaljnjem poročilu govori o ukinitvi sreskih učit. knjižnic, o olajšavah za učitelje za zdravljenje na zagrebški kliniki; o projektu za nova pravila, o delu »Učit. pokreta« in o banovinski skupščini, ki bo 11. in 12. julija t. l. v Ljubljani. O marsikaterem teh vprašanj se je razpravljalo pri društvih in stanovskih zadevah.

Tov. Angela Vode nam je predavala »O nalogah današnje žene s posebnim ozirom na učiteljico«. Če je žena stopila v javno življenje, je prevzela tudi iste naloge, kakor jih ima moški. Žena bi se morala zanimati za vsa vprašanja, kakor moški. Vplivati mora s svojim delom na zboljšanje v vsakem pogledu. Da se to laže doseže, smo organizirani. Tu opozarja na organizacijo čeških žen, ki jih vodijo učiteljice. — Za ženo je tudi potrebna večja razgledanost, to zahteva danes šola in ljudstvo. Današnji čas zahteva globoko izobrazbo, posebno učiteljice. Učiteljica mora delati na izpopolnitvi same sebe, vedeti, da je njena naloga, poznati vsa dogajanja okrog sebe in njih povezanost z dogajanjem v svetu. Za vaško učiteljico je potrebno, da je osebnost. Na vasi je čisto oseba, na katero vse gleda, se vse k njej obrača. Spremembe na vasi mora znati tolmačiti ljudem dostopno. — Nadalje opozarja na nevarnosti, ki prežijo prav danes na Slovence od vseh strani. Spominja se žen, ki so se v času narodnega preporeka in majske deklaracije zavedale svojega položaja in svoje narodnosti. Zlasti opozarja na

Obmorski učiteljski dom

Bodoči »Obmorski učiteljski dom v Omišlju« na otoku Krku vabi vse tovariše (-ice), ki ljubijo naše morje in si hočejo v bližnji bodočnosti ob njem na ceneni način okrepiti svoje zdravje

k pristopu.

Dom bo nudil tovarišem (-icam) največje udobnosti, tako v družabnosti, v ceni, kopanju itd.

Čim več nas bo, tem prej bo dom gotov. Vplačani deleži so varno naloženi in last vsakega člana brez najmanjše izgube.

Podrobne informacije daje društvo s sedežem v Ljubljani, Francišanska ulica 6.

Dosedanje člani pa prosimo, da se poslužijo nakazil v svrhu končne poravnave članarine. Odbor.

hajal v 9. številkah le, ako bi to šlo brez po-viška naročnine, ako to ni mogoče, pa v sedanjem obsegu in sicer tako, da bi dobili otroci prvo številko takoj septembra, a knjige v maju. 9. Zborovanja s skupnim obedom se bodo vršila po dosednji praksi.

O običnem zboru Učiteljske samopomoči je spregovorila učiteljica, poverjenica ga. Vida Debeljakova, o učiteljskih gospodarskih ustanovah pa poverjenik tov. upravitelj Jože Zupančič. Poročala je tudi blagajničarka tovarišica Anica Terpinova. Predloga sta bila sprejeta dva: Prvi, ki govori o ustanovitvi učiteljskega smuškega tečaja in drugi, ki se zavzema, da ne pride do ukinitve odeljenj, kakor se zamišlja.

Fr. Košca, tajnik.

V. Debeljak, preds.

Šolski radio

—r XXXVI. Torek, 21. junija. Po južni Srbiji — dialog Janeza Bezeljaka s Silvom Mehoro. — Prvotno javljeno Kresovanje — narodni običaji odpade iz tehničnih razlogov.

—r V kmetijskem radiu bo v nedeljo, 19. junija ob 17. uri predaval g. inž. Rado Lah: Kmečka mladina in očetovo posestvo.

O narodovi volji govore navadno oni, ki narodu zapovedujejo.

Karel Čapek.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5—

DIJAKINJO

sprejem na hrano in stanovanje k svoji hčerki, učenki 2. razreda gimn. v Celju za prihodnje šolsko leto. — Josip Kotnik, učitelj, I. deška, Celje.

FR. P. ZAJEC
Izprašan optik
Ljubljana, Stari trg 9

priporoča: naočnike, ščipalnice, barometre, toploreme, risalno orodje, mikroskope, fotoaparate itd. Velika zaloga raznih ur, zlatnine in srebrnine. Ceniki brezplačno.

ČEZ POČITNICE

oddam v centru Ljubljane 2 lepo opremljeni sobi ev. tudi s kuhinjo. Kopalnica na razpolago. Pojasnila: Čeferin, Ljubljana, Gradišče 8/a.

HRANILNI IN POSOJILNI KONZORCIJ

Kreditna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani, Gajeva ulica št. 9 — v lastni hiši

Najstarejša kreditna zadruga v Jugoslaviji, ustanovljena leta 1874. Poštni čekovni račun št. 10.681. Telefon št. 3413. Posojila do Din 10.000— vsem javnim nameščencem po 7% proti zaznambi na plačo na prvem mestu in poroštvo.